

Rhesymeg

Rheolir Addysg Grefyddol yn lleol gan Gyngor Ymgynghorol Sefydlog ar gyfer Addysg Grefyddol (CYSAG). Mae'n cynnwys tri phwyllgor: cynrychiolwyr prif draddodiadau crefyddol yr ardal, cynrychiolwyr athrawon a chynrychiolwyr yr awdurdod lleol. Prif swyddogaeth CYSAG yw, 'cynghori'r awdurdod ar y cyfryw faterion sy'n gysylltiedig ag addoli crefyddol mewn ysgolion sirol ac â'r addysg grefyddol sydd i'w rhoi yn unol â maes llafur cytûn ag y bydd yr awdurdod yn eu cyfeirio at y cyngor neu ag y gwêl y cyngor yn dda'. (Deddf Diwygio Addysg 1988 a.11(1)(a))

Cred CYSAG Môn y dylai'r cyngor hwn fod yn seiliedig ar wybodaeth gyfredol gan obeithio y bydd y canllawiau sy'n dilyn yn galluogi penaethiaid i gefnogi CYSAG yn ei dyletswyddau.

Yn y gorffennol, mae CYSAG Môn wedi monitro addysg grefyddol ac addoli ar y cyd trwy:

- adolygu adroddiadau arolygu ESTYN;
- dadansoddi asesiadau athrawon a chanlyniadau arholiadau ysgolion uwchradd yr Awdurdod Lleol;
- cael adroddiadau rheolaidd gan gynrychiolwyr y gwasanaeth ysgolion/ymgynghorol lleol;
- gwahodd athrawon a phenaethiaid i rannu enghreifftiau o arferion da gydag aelodau CYSAG.

Ni fydd Fframwaith Arolygu newydd ESTYN bellach yn cyfeirio'n benodol at Addysg Grefyddol ac addoli ar y cyd. Mae CYSAG Môn felly yn awyddus i fanteisio ar y cyfundrefnau a'r arferion a ddefnyddir ar hyn o bryd gan benaethiaid ac athrawon wrth iddynt baratoi at y Fframwaith Arolygu newydd. Yng nghyfarfod CYSAG Môn ar Chwefror 14eg 2011, penderfynwyd y byddai CYSAG yn cyflawni ei chyfrifoldebau statudol trwy wahodd ysgolion i rannu eu hunan arfarniad o Addysg Grefyddol, addoli ar y cyd a datblygiad ysbrydol a moesol disgyblion gyda'r aelodau.

Gofynnir yn garedig i ysgolion cynradd ac uwchradd gyflwyno crynodeb o hunan arfarniad yr ysgol i sylw clerc CYSAG Môn yn ystod y flwyddyn pan fydd ESTYN yn arolygu'r ysgol.

Manylion cyswllt:

Enw (Clerc CYSAG): Jane Marr

Cyfeiriad: Addysg a Hamdden, Ffordd Glanhwfa, Llangefni.

Ers 2008, mae CYSAGau ar draws Cymru wedi mabwysiadu neu addasu'r Fframwaith Enghreifftiol Cenedlaethol ar gyfer Addysg Grefyddol (APADGOS, 2008) fel eu maes llafur cytûn lleol. Mae aelodau'r Panel Ymgynghorol Cenedlaethol Addysg Grefyddol wedi croesawu'r cysondeb hwn ar draws Cymru gan eu bod wedi gallu cydweithio i baratoi canllawiau cyffredin i ysgolion a ChYSAGau. Mae amryw o GYSAGau yng Nghymru wedi mabwysiadu cyfundrefn neu broses debyg i'r un a amlinellir yn y ddogfen hon.

Enw'r Ysgol: Ysgol Gymuned Bryngwran

Addysg Grefyddol

Cwestiwn Allweddol 1: Pa mor dda yw'r deilliannau mewn Addysg Grefyddol?

- Seilir yr hunan arfarniad ar arsylwadau gwersi, arfarniadau o waith disgyblion a chyfweliadau â disgyblion.
- Dylai ysgolion uwchradd gyfeirio at CA3, CA4 a CA5 (Astudiaethau Crefyddol ac Addysg Grefyddol) a chynnwys arfarniad o asesiadau athrawon ac/neu ganlyniadau arholiad.

Cyfeiriadau: Fframwaith Arolygu ESTYN Adran 1 a'r Maes Llafur Cytûn Lleol

Safonau mewn Addysg Grefyddol – cynnydd mewn dysgu

Mewn arsylwadau ac wrth drafod gyda disgyblion, bernir fod y gwersi gyflwynir, y dysgu a'r addysgu yn dda. Mae'r mwyafrif garfan y Cyfnod Sylfaen yn llwyddo i gyflawni ar Lefel 2+, a'r lleiafrif da yn llwyddo ar lefel 3. Mae gallu'r plant i drafod a dwyn i gôf yn cael ei ddatblygu trwy'r ysgol ar lefelau gwahanol sy'n oed briodol. Mae'r rhan fwyaf o'r plant yn dangos cynnydd da yn eu gallu i ymdrin a chwestiynau sylfaenol. Defnyddiant eirfa grefyddol briodol sy'n dwysau wrth i'r plant ddatblygu trwy'r ysgol.

Mae'r mwyafrif ar draws yr ysgol yn barod i sgwrsio a thrafod gan rannu eu syniadau, eu canfyddiadau a'u teimladau. Gydag aeddfedrydd maent yn llwyddo'n gynnyddol i lunio barn eu hunain ac erbyn brig yr ysgol yn esbonio sut mae eu teimladau eu gweithrediadau a'u barnau eu hunain yn effeithio ar eu bywydau.

Mae'r plant yn datblygu yn eu gallu i adnabod nodweddion tebyg a gwahanol o fewn ac ar draws crefyddau ac yn datblygu ymhellach eu hymwybyddiaeth o grefyddau eraill astudir trwy gyfrwng themau sy'n cylchdroi.

Mae llawer o'r plant yn frwdfrydig wrth ymdrin â'u gweithgareddau ac yn mwynhau profiadau amrywiol. Gwelir tystiolaeth fod llawer y cyflawni'n gadarn ar lefel 4 ac ychydig iawn o'r plant yn cyflawni ar Lefel 5 erbyn brig CA2.

Materion i gael sylw

- Hyrwyddo ysgrifennu estynedig wrth gofnodi.
- Sicrhau cyfleoedd rheolaidd i ymdrin â'r maes
- Dwysau sgiliau holi a thrafod ychydig o'r plant

Rhagorol		Da	√	Digonol		Anfoddhaol	
-----------------	--	-----------	---	----------------	--	-------------------	--

Cwestiwn Allweddol 2: Pa mor dda yw'r ddarpariaeth mewn Addysg Grefyddol?

- Dylai hunan arfarniad ystyried y dangosyddion canlynol: yr amser a roddir i'r pwnc, gwybodaeth bynciol, arbenigedd a datblygiad proffesiynol yr athrawon, addasrwydd y rhaglen astudio ac amrediad yr adnoddau dysgu a ddefnyddir.
- Mae arfarniad o arsylwadau gwersi a gwaith disgyblion yn caniatáu i benaethiaid a phenaethiaid adran i ddod i farn am ansawdd yr addysgu mewn gwersi Addysg Grefyddol o fewn yr ysgol, a'r graddau y mae disgyblion yn cael eu cymell a'u hannog i gyrraedd safonau uchel.
- Dylai ysgolion cynradd gyfeirio at y ddarpariaeth 'Pobl, Credoau a Chwestiynau' ar gyfer dysgwyr y Cyfnod Sylfaen yn ogystal ag Addysg Grefyddol yn CA2.
- Dylai ysgolion uwchradd gyfeirio at CA3, CA4 a CA5 (Astudiaethau Crefyddol ac Addysg Grefyddol).

Cyfeiriadau: Fframwaith Arolygu ESTYN Adrannau 2.1 ac 2.2 a'r Maes Llafur Cytûn Lleol

Yr addysgu: cynllunio ac amrediad o strategaethau

Mae ansawdd y ddarpariaeth ar draws yr ysgol yn gyffredinol dda. Yn y Cyfnod Sylfaen hyrwyddir sgiliau penodol sy'n ymwneud â 'Pobl, Credoau a Chwestiynau' drwy ddarpariaeth benodol ym meysydd Personol, Cymdeithasol a Lles a Gwybodaeth a Dealltwriaeth o'r Byd. Cynllunir yn fwriadus ac ystyrir agweddau yn draws-gwricwlaidd yn ogystal. Hyrwyddir ysgrifennu estynedig trwy gyfrwng tasgau penodol.

Mae'r ddarpariaeth yn CA2 yn cynnwys cynllunio manwl mewn cylch o 4 mlynedd a gwelir datblygiad yn yr agweddau gyflwynir trwy gyfrwng themau amrywiol.

Darperir cwricwlwm cytbwys ac eang trwy gynnig profiadau sydd yn cwrdd â gofynion y Maes Llafur Cytun. Cynllunir yn bwrpasol i ddiwallu gofynion y fframwaith. Medda'r ysgol gyfoeth o adnoddau priodol, perthnasol i gefnogi'r dysgu a'r addysgu. Manteisir ar rannu adnoddau wrth gyflwyno rhai agweddau a cheir arteffactau penodol i gyfoethogi'r ddarpariaeth. Mae plant ar draws yr ysgol yn cael mynediad at brofiadau eang ac amrywiol. Cyfoethogir profiadau'r plant trwy gyfuniad da o waith ar ac oddiar y safle trwy ymweliadau amrywiol i gefnogi ac atgyfnerthu'r dysgu. Mae ymweld â sefydliadau crefyddol yn y pentref a thu hwnt yn hyrwyddo ac atgyfnerthu ymwybyddiaeth y plant o nodweddion yr adeiladau a beth sy'n digwydd ynddynt.

Dengys cofnodion o arsylwadau gwersi addysg grefyddol fod yr addysgu yn gyson dda a'r plant yn elwa o brofiadau eang ac amrywiol.

Amlygir cryfderau'r addysgu mewn –

- cynllunio effeithiol
- athrawon yn meddu ar wybodaeth bynciol dda
- amcanion clir yn cael eu pennu
- plant yn pennu MPLI
- technegau medrau meddwl amrywiol yn cael eu hyrwyddo
- dulliau tracio ac asesu effeithiol

Materion i gael sylw

- Datblygu ymhellach ymwybyddiaeth ac ymdriniaeth y plant o gwestiynau mawr y byd
- Sicrhau fod amser dyladwy yn cael ei neilltuo ar gyfer y maes.

Rhagorol		Da	√	Digonol		Anfoddhaol	
-----------------	--	-----------	---	----------------	--	-------------------	--

Addoli ar y Cyd

Cwestiwn Allweddol 2: Pa mor dda yw'r ddarpariaeth ar gyfer addoli ar y cyd?

Ydy'r addoli ar y cyd yn cydymffurfio â'r gofynion statudol?	Ydy √	Nac ydy
---	--------------	----------------

Cyfeiriadau: Fframwaith Arolygu ESTYN Adran 2.3.1, 'Arweiniad atodol ar arolygu Addoli ar y Cyd mewn ysgolion anenwadol' (ESTYN, Medi 2010), 'Addysg Grefyddol ac Addoli ar y Cyd' (Cylchlythyr y Swyddfa Gymreig 10/94)

Nodweddion da mewn perthynas ag ansawdd yr Addoli ar y Cyd

Mae'r ysgol yn cyflawni ei dyletswydd i hybu datblygiad ysbrydol dysgwyr trwy gydymffurfio â gofynion canllawiau Addoli ar y cyd CYSAG.

Mae naws priodol yr addoli yn rhoi pwyslais ar werthoedd moesol, ysbrydol ac egwyddorol. Plethir agweddau AbaCh mewn sesiynau Amser Cylch sydd hefyd yn cyfateb â gofynion y Maes Llafur Cytun

Mae cyfnodau Addoli ar y cyd yn hybu datblygiad ysbrydol y plant trwy gynnig amser arbennig ar wahan i weithgareddau cyffredin yr ysgol. Yn ystod sesiynau Addoli ar y cyd caiff y plant gyfle i fyfyrion ar eu teimladau eu hunain.

Mae cyfnodau Addoli ar y cyd yn cyfrannu at ddatblygiad personol y plant trwy roi sylw i ddeallusrwydd emosiynol, hybu myfyrion mewnol a hybu dealltwriaeth o gredoau a gwerthoedd pobl eraill. Mae'n rhoi cyfle hefyd i feithrin y gallu i wneud dewisiadau moesol a datblygu deallusrwydd o dda a drwg.

Mae cyfnodau Addoli ar y cyd yn fuddiol i gymuned yr ysgol gyfan a'r gymuned ehangach ac mae'n gwella ymwybyddiaeth y plant o ddinasyddiaeth fyd-eang. Mae'n hybu gwerthoedd ac yn cyfrannu at y profiad o berthyn i gymuned. Dethlir llwyddiannau unigolion, ysgol gyfan a thu hwnt yn ystod gwasanaethau, gwerthfawrogir cyfraniadau unigolion tuag at y llwyddiant hwnnw. Cynhelir gwasanaethau misol dan arweiniad Rheithor y plwyf sy'n ddolen gyswllt werthfawr â'r Eglwys ac yn rhoi ymdeimlad a naws o berthyn i'r plant. Mae'r ysgol yn cefnogi achosion da lleol a chenedlaethol yn gyson trwy gyflwyno rhoddion – rhydd hyn ymdeimlad o falchder a bodlonrwydd o allu cynorthwyo eraill mewn cymuned ehangach.

Materion i gael sylw mewn perthynas ag ansawdd yr Addoli ar y Cyd

- Plant i gael cyfle i fod yn gyfrifol am arwain y gwasanaeth a chymryd rhan mwy blaenllaw.
- Dirprwyo a rhannu cyfrifoldebau a sicrhau atebolrwydd holl staff mewn perthynas ag addoli ar y cyd

Rhagorol		Da	√	Digonol		Anfoddhaol	
-----------------	--	-----------	---	----------------	--	-------------------	--

Llofnod: *Dwynwen Llwyd Powell*

Dyddiad: Mai 22ain 2015